

1. COMPOSICIÓ DEL DEPARTAMENT

Durant el curs 2019 / 20, el Departament de Filosofia de l'IES Sineu estarà integrat per:

Albert Lobo, que tindrà al seu càrrec els següents cursos i grups:

Filosofia: 1r de Batxillerat, grups A, B i C.

Tutoria: 1r. Batxillerat A.

Valors Ètics. 2n., 4t. ESO.

Cap d'extraescolars.

Pau Juaneda, que tindrà al seu càrrec els següents cursos i grups:

Cap de Departament.

Història de la Filosofia: 2n. Batxillerat, grups A i B.

Filosofia. 4t. ESO.

Valors Ètics. 2n. ., 4t. ESO.

Programació de les diferents assignatures del Departament

2. FILOSOFIA. PRIMER DE BATXILLERAT

Adequació i seqüenciació dels objectius generals

Aquesta matèria té com a finalitat que els alumnes siguin capaços de treballar les habilitats de pensar i comprendre i que s'abstreguin racionalment del camp concret estudiat en cadascuna de les altres matèries per centrar-se en el que caracteritza específicament la filosofia: reflexionar, raonar i exposar crítiques i arguments, utilitzant la manera de fer preguntes radical i última que li és pròpia, sobre els problemes referits a la totalitat de la vivència humana, sense deixar de costat la capacitat que té aquesta disciplina de transformar i canviar tant l'individu com la societat. La filosofia és una manera especial de demanar i de saber, d'entendre la realitat que ens envolta i les circumstàncies en què vivim i d'enfrontar-s'hi, les quals, en bona part, ens fan ser com som i comprendre el que som. Per això, la matèria de filosofia té com a objectiu principal que els alumnes es compreguin a si mateixos i compreguin el seu món. Per aconseguir-ho, els dota d'eines cognitives, tant teòriques com pràctiques. La part teòrica de l'assignatura serveix perquè els alumnes coneguin els grans interrogants, els conceptes especialitzats i les teories que intenten donar resposta a les grans qüestions. La part pràctica permet adquirir habilitats com saber pensar, raonar i argumentar amb fonament i coherència i de forma autònoma, i eines com l'actitud crítica i reflexiva, que ensenya als alumnes a no admetre idees que no han estat rigorosament analitzades i evidenciades, l'habilitat discursiva per dialogar i convèncer evitant el pensament únic i dogmàtic, la capacitat de destriar el que és evident del que és arbitrari, el que és substancial del que és accidental, la gestió creativa de les seves capacitats estètiques o el raonament moral i polític autònom, coherent i fonamentat.

Indicadors d'assoliment dels objectius

En relació als indicadors d'assoliment dels objectius ens trobem el percentatge d'alumnat que supera l'assignatura per avaluació com un índex de referència clau. Així també, la pròpia escolta de la satisfacció de l'alumnat i les seves queixes i suggeriments són un indicador de tipus subjectiu també ha de tenir en consideració.

Distribució dels continguts al llarg del curs

El temari de l'assignatura s'organitza en sis blocs.

El primer és un bloc de continguts comuns, com el comentari de textos filosòfics o les regles bàsiques de l'argumentació.

El segon introdueix l'estudiant en la reflexió sobre el mateix concepte de explicant-ne aspectes essencials, com l'origen filosofia històric, les característiques, les principals branques o la vigència que té.

En el tercer bloc es tracta el tema del coneixement, se n'analitzen els problemes més rellevants i se'n resumeixen les teories més destacades.

En el quart, el tema tractat és el de la realitat i s'hi expliquen algunes de les principals respostes filosòfiques als grans interrogants metafísics de la humanitat.

El cinquè, en canvi, està enfocat al tema de l'ésser humà i repassa algunes de les concepcions antropològiques més influents de la història de la filosofia.

Finalment, en el sisè bloc es fa referència a la dimensió pràctica de la racionalitat i s'hi repassen algunes qüestions fonamentals de camps de l'ètica, l'estètica o la política.

Seqüenciació:

1r. Trimestre: tractarem els blocs de continguts 1 i 2 i 4.

2n. Trimestre: tractarem els blocs de continguts 3 i 5

3r. Trimestre: tractarem el bloc de contingut 5 i 6

Mètodes pedagògics, així com els materials i recursos didàctics que s'utilitzaran.

Dins d'un aprenentatge competencial, els mètodes han de ser de caràcter actiu i

contextualitzats, fomentant el grau de participació dels alumnes i possibilitant l'adquisició i l'ús dels coneixement en situacions reals. És així com els alumnes comprendran el que estan aprenent, sabran perquè aprenen i tendran capacitat d'emprar el que han utilitzat en altres situacions (funcionalitat). Per aquest motiu, els continguts sempre es relacionaran amb els coneixements previs de l'alumnat i amb la realitat que l'envolta.

El professor de l'assignatura utilitzarà material de creació pròpia pel desenvolupament de les classes, principalment presentacions audiovisuals. Així, també es farà servir l'aula virtual de l'IES Sineu com a eina principal per al desenvolupament de tasques i l'ampliació de continguts.

La distribució espai-temps

En relació a la qüestió de l'espai respectarem les decisions preses per part del tutor o tutora dels diferents grups en relació a la distribució de l'aula. De totes formes, això no lleva que en moments puntuals es pugui variar aquesta distribució per facilitar l'aprenentatge i la feina en grup. En relació a la qüestió temporal es respectarà l'organització horària de l'alumnat concretada a la PGA del centre. Hem de tenir present que la utilització de recursos tecnològics com l'aula virtual farà que es pugui superar la qüestió de la presència física i la temporalització dins l'aula.

Les activitats d'ampliació i de reforç

En el cas de ser necessàries o a demanda de l'alumnat el professorat de l'assignatura facilitarà material extraordinari adequat al nivell competencial o material que pugui servir per continuar avançant en la seqüenciació dels continguts prevists.

Els criteris d'avaluació i de qualificació

Dues proves escrites, tant en forma d'examen com en forma de treball, com a mínim, per trimestre. Estaran referides al temari que es desenvoluparà a classe.

Exercicis diversos, relacionats amb el temari propi de cada tema. Així, per exemple, es realitzaran proves practiques en tractar el tema de lògica o comentaris de crítica d'art quan es tracti el tema d'estètica. Aquestes proves tindran un valor menor que el de les proves escrites ordinàries, però computaran amb aquestes en l'avaluació. A més, també

es proposaran treballs obligatoris, tant individuals com en grup.

Exercicis sobre la lectura obligatòria. Aquest curs tractarem el llibre “Dame Reggeaton Platón”. Per avaluar la lectura es realitzaran treballs a realitzar a l'aula virtual. Es llegirà i es desenvoluparà el treball durant el segon o el tercer trimestre.

Es consideraran també temes com l'interès, la motivació, el nivell d'esforç requerit, etc. Aquesta consideració està basada en creure que el terme avaluació també està referit a continguts actitudinals i no només a continguts de caire teòric.

En relació als estàndars d'aprenentatge avaluables, ens trobem els següents:

- Llegir comprensivament i analitzar, de forma crítica, textos significatius breus pertanyents a pensadors destacats.
- Argumentar i raonar els propis punts de vista sobre temàtiques estudiades a la unitat de forma oral i escrita, amb claredat i coherència.
- Conèixer i comprendre l'especificitat i la importància del saber racional en general i del filosòfic en particular com a saber de comprensió i interpretació de la realitat i valorar que la filosofia és, a la vegada, un saber i una actitud que estimula la crítica, l'autonomia, la creativitat i la innovació.
- Analitzar de forma crítica fragments de textos significatius i breus sobre l'origen, la caracterització i la vigència de la filosofia, identificar les problemàtiques i les solucions exposades, distingir-hi les tesis principals i l'ordre de l'argumentació i relacionar els problemes que apareixen en els textos amb el que s'ha estudiat a la unitat i amb el plantejament d'altres intents de comprensió de la realitat, com el científic i el teològic, o altres tipus de filosofia, com l'oriental.
- Conèixer de forma clara i ordenada les problemàtiques implicades en el procés de coneixement humà analitzades des del camp filosòfic i els seus graus, eines i fonts, i exposar per escrit els models explicatius del coneixement més significatius.
- Reconèixer i valorar la metafísica, disciplina filosòfica que estudia la totalitat de la realitat, i distingir-la de les ciències que versen sobre aspectes particulars de la realitat.

- Llegir i analitzar de forma crítica textos filosòfics, epistemològics i científics sobre la comprensió i la interpretació de la realitat, tant des del punt de vista metafísic com físic, emprant amb precisió els termes tècnics estudiats, relacionant els problemes plantejats en els textos amb el que s'ha estudiat a les unitats i raonant la pròpia postura.
- Reconèixer en què consisteix l'antropologia filosòfica.
- Reflexionar de forma argumentada sobre la interacció dialèctica entre el component natural i el cultural que caracteritzen l'ésser humà i reconèixer que el que s'ha adquirit culturalment és una condició per a la innovació i la creativitat que caracteritzen l'espècie humana.
- Valorar els coneixements adquirits en aquesta unitat i rebutjar els prejudicis antropocèntrics i per motius físics i actituds d'intolerància, injustícia i exclusió.
- Dissertar, de forma oral i escrita, sobre les temàtiques intrínsecament filosòfiques en l'àmbit del sentit de l'existència, com la qüestió del sentit, l'essència i l'existència, el jo, la llibertat, la mort, el destí, l'atzar, la història o la necessitat de transcendència, entre altres.
- Identificar l'especificitat de la dimensió pràctica de la raó com a orientadora de l'acció humana.
- Conèixer i explicar les principals teories ètiques sobre la justícia i la felicitat i sobre el desenvolupament moral.
- Explicar la funció, les característiques i els principals interrogants de la filosofia política, com l'origen i la legitimitat de l'Estat, les relacions individu-Estat o la naturalesa de les lleis.
- Identificar la funció, les característiques i els principals interrogants de la filosofia política.
- Conèixer les principals teories i conceptes filosòfics en què s'ha basat la construcció de la idea d'Estat i les funcions d'aquest i valorar el paper de la filosofia com a reflexió crítica.
- Reflexionar sobre el deure que tenen els ciutadans i els estats de promoure l'ensenyament i la difusió dels valors ètics com a instruments indispensables

per defensar la dignitat i els drets humans davant el perill que el fenomen de la globalització pot representar per a la destrucció del planeta i la deshumanització de la persona.

- Distingir els conceptes de legalitat i legitimitat.

Els materials i recursos didàctics que s'utilitzaran

El professor de l'assignatura utilitzarà material de creació pròpia pel desenvolupament de les classes, principalment presentacions audiovisuals. Així, també es farà servir l'aula virtual de l'IES Sineu com a eina principal per al desenvolupament de tasques i l'ampliació de continguts.

Els procediments de suport i de recuperació

Dins el tercer trimestre, realitzarem proves de recuperació per aquells alumnes que no hagin tingut una avaluació positiva en el primer i segon trimestre. La recuperació consistirà en una prova escrita i/o la repetició d'algun o alguns exercicis sobre les lectures obligatòries. A aquest respecte, hem de considerar la possibilitat que algun alumne, després de les proves i recuperacions pertinents, encara no hagi aprovat el curs. En aquest cas, hauran de fer un examen o treball global de la matèria. Aquest mateix examen podrà servir per a que els alumnes que ho desitgin tinguin l'oportunitat de millorar la seva qualificació del curs. Aquesta prova extraordinària es complementarà amb exercicis de tipus voluntari. Es realitzarà, així mateix, tal com contempla el pla d'acció tutorial del centre, un seguiment especial de l'alumnat repetidor.

Les activitats complementàries i extraescolars que es pretenen fer des de l'equip docent

Es realitzarà una sortida didàctica durant el tercer trimestre per complementar allò estudiat a classe sobre els temes de l'antropologia i la sociologia. L'esmentada sortida consistirà en una visita guiada pel professorat a determinats indrets de Palma per realitzar un estudi de camp sobre les diferents situacions socials que podem observar. Així mateix també es podrà plantejar la possibilitat de dur a terme alguna xerrada relacionada amb la matèria al propi centre educatiu.

La contribució de la matèria a l'adquisició de les competències clau.

La matèria de filosofia contribueix al desenvolupament de les competències clau següents:

Comunicació lingüística

- Pensant amb ordre i criteri i exposant les opinions pròpies amb raons, respectant les dels altres i valorant-les per enriquir la pròpia visió de la realitat.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

- Coneixent les regles matemàtiques de presa de decisions democràtiques, així com els conceptes matemàtics en què es basen les diferents definicions tradicionals de *justícia*.
- Identificant problemes filosòfics plantejats per la ciència actual sobre l'ésser humà i la seva condició biològica i cultural i abordant-los de manera crítica.
- Relacionant les dimensions física i biològica, social i cultural dels éssers humans i emprant aquests coneixements de forma intel·ligent quan sigui necessari.

Competència digital

- Sabent cercar i usar eines informàtiques per exposar activitats i/o el propi pensament.

Aprendre a aprendre

- Adquirint estratègies que serveixin a l'individu per desenvolupar el propi pensament i l'autonomia i la iniciativa personals.

Competències socials i cíviques

- Identificant problemes filosòfics i abordant-los críticament mitjançant la definició i l'ús rigorós de conceptes, l'anàlisi d'idees, el diàleg i l'argumentació.
- Reconeixent i valorant les relacions entre política i ciutadania.
- Aconseguint l'habilitat de practicar els valors democràtics.

Consciència i expressions culturals

- *Distingint les característiques que defineixen la ciència enfront del saber artístic.*

Adaptacions necessàries per atendre l'alumnat amb NESE

L'alumnat que tengui el dret a tenir adaptacions NESE serà atès de manera

individualitzada i segons les instruccions del Departament d'Orientació.

Seguiment de la PD. Indicadors d'assoliment

Les avaluacions ordinàries i de seguiment seran indicadors d'assoliment de la PD en relació als objectius d'aprenentatge de l'alumnat. En relació al seguiment del temari la programació d'aula serà el nostre referent.

La prevenció de la violència de gènere, de la violència terrorista i de qualsevol forma de violència, racisme o xenofòbia, inclòs l'estudi de qualsevol crim contra la humanitat

Dins del propi temari de l'assignatura i dels valors que es tracten la prevenció de la violència de gènere, de la violència terrorista i de qualsevol forma de violència són part essencial. A més, el comentari de l'actualitat i la participació a les activitats en relació a aquests temes que es facin al centre seran eines bàsiques d'actuació.

3. VALORS ÈTICS. 2n. ESO.

Adequació i seqüenciació dels objectius generals

El valor de la reflexió ètica que ofereix aquesta matèria s'ha de centrar a dotar els alumnes dels instruments de racionalitat i objectivitat necessaris perquè els seus judicis valoratius tinguin el rigor, la coherència i la fonamentació racional requerits perquè les tries que facin siguin dignes de guiar la seva conducta, la seva vida personal i les seves relacions socials.

1. Conèixer la dimensió individual i social de la condició humana i acceptar la pròpia identitat respectant les diferències amb els altres.
2. Desenvolupar l'autoestima, l'afectivitat i l'autonomia personal en les relacions amb les altres persones, així com una actitud contrària a la violència, als estereotips i als prejudicis.
3. Apreciar els valors i les normes de la convivència per aprendre a actuar amb rigor tenint-los en compte i preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania, i

respectar els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.

4. Fomentar habilitats emocionals, comunicatives i socials per actuar amb autonomia i participar activament en les relacions de grup, mostrant sempre actituds constructives i altruistes.
5. Descobrir que la diversitat enriqueix i que no ha de ser un obstacle per a la convivència, i mostrar respecte pels costums i per les maneres de viure de persones i poblacions diferents de la pròpia.
6. Assumir els mecanismes fonamentals de funcionament de les societats democràtiques i valorar el paper de l'Administració pública per garantir els serveis públics i l'obligació dels ciutadans de contribuir a mantenir-los i complir les seves obligacions cíviques.
7. Reconèixer-se membres d'una ciutadania global i identificar i valorar la pluralitat de les societats actuals com a enriquidora de la convivència.
8. Identificar i rebutjar situacions d'injustícia i de discriminació, mostrar sensibilitat per les necessitats de les persones i els grups més desfavorits i desenvolupar comportaments solidaris i contraris a la violència.
9. Prendre consciència de la situació del medi ambient i desenvolupar actituds de responsabilitat en la protecció de l'entorn immediat.
10. Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no-discriminació de persones amb discapacitat.
11. Desenvolupar les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes.
12. Reconèixer els principals conflictes socials i morals del món actual, analitzar-ne les causes i els efectes i jutjar-los des de les teories ètiques.

Indicadors d'assoliment dels objectius

En relació als indicadors d'assoliment dels objectius ens trobem el percentatge d'alumnat que supera l'assignatura per avaluació com un índex de referència clau. Així també, la pròpia escolta de la satisfacció de l'alumnat i les seves queixes i suggeriments són un indicador de tipus subjectiu també ha de tenir en consideració.

Distribució dels continguts al llarg del curs

El temari de l'assignatura s'organitza en cinc blocs.

BLOC 1. LA DIGNITAT DE LA PERSONA

El concepte de persona. El concepte de persona en la història de la filosofia.

Característiques principals de la persona. La dimensió moral de la persona.

Desenvolupament moral a l'adolescència. Autonomia i heteronomia morals.

Concepcions de la persona. La personalitat i els valors ètics. El concepte de virtut en el pensament d'Aristòtil. La intel·ligència emocional.

■ **BLOC 2. LA COMPRENSIÓ, EL RESPECTE I LA IGUALTAT EN LES RELACIONS INTERPERSONALS**

Dimensió social de la persona. El procés de socialització. L'ètica i el dret. La intel·ligència emocional en les relacions interpersonals. Goleman. L'assertivitat. Les virtuts ètiques.

■ **BLOC 3. LA REFLEXIÓ ÈTICA**

Ètica i moral. La dimensió moral de l'ésser humà. Ètica i llibertat. Els valors i les normes ètiques. Les teories ètiques: concepte i classificació. El relativisme moral. Els sofistes. L'intel·lectualisme moral. Sòcrates. L'eudemonisme. Aristòtil. L'hedonisme. Epicur. L'utilitarisme.

■ **BLOC 4. LA JUSTÍCIA I LA POLÍTICA**

La relació entre l'ètica, la justícia i la política. La teoria política d'Aristòtil. L'estat de dret i la divisió de poders. La participació ciutadana en la vida política. Fonaments ètics de la Declaració universal dels drets humans. Fonaments ètics de la Constitució espanyola de 1978.

■ **BLOC 5. ELS VALORS ÈTICS, EL DRET, LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS I ALTRES TRACTATS INTERNACIONALS SOBRE DRETS**

Ètica, dret i justícia. Legalitat i legitimitat. El jusnaturalisme. Locke. El positivisme jurídic. Kelsen. El convencionalisme jurídic. Els sofistes. La Declaració universal dels drets humans: origen històric, estructura i importància ètica i política. La Declaració universal dels drets humans i el concepte de dignitat personal.

Desenvolupament històric dels drets humans: les tres generacions. Origen històric i importància dels drets de la dona i els drets dels infants. La defensa dels drets humans en el món actual. Problemes i reptes.

Seqüenciació

1 Avaluació: Bloc de continguts 1 i 2.

2 Avaluació : Bloc de continguts 3 i 4.

3 Avaluació: Bloc de continguts 4 i 5.

Mètodes pedagògics, així com els materials i recursos didàctics que s'utilitzaran

Dins d'un aprenentatge competencial, els mètodes han de ser de caràcter actiu i contextualitzats, fomentant el grau de participació dels alumnes i possibilitant l'adquisició i l'ús dels coneixements en situacions reals. És així com els alumnes comprendran el que estan aprenent, sabran perquè aprenen i tendran capacitat d'emprar el que han utilitzat en altres situacions (funcionalitat). Per aquest motiu, els continguts sempre es relacionaran amb els coneixements previs de l'alumnat i amb la realitat que l'envolta.

El professor de l'assignatura utilitzarà material de creació pròpia pel desenvolupament de les classes, principalment presentacions audiovisuals. Així, també es farà servir l'aula virtual de l'IES Sineu com a eina d'acompanyament per al desenvolupament de tasques i l'ampliació de continguts.

La distribució espai-temps

En relació a la qüestió de l'espai respectarem les decisions preses per part del tutor o tutora dels diferents grups en relació a la distribució de l'aula. De totes formes, això no lleva que en moments puntuals es pugui variar aquesta distribució per facilitar l'aprenentatge i la feina en grup. En relació a la qüestió temporal es respectarà l'organització horària de l'alumnat concretada a la PGA del centre. Hem de tenir present que la utilització de recursos tecnològics com l'aula virtual farà que es pugui superar la qüestió de la presència física i la temporalització dins l'aula.

Les activitats d'ampliació i de reforç

En el cas de ser necessàries o a demanda de l'alumnat el professorat de l'assignatura facilitarà material extraordinari adequat al nivell competencial o material que pugui servir per continuar avançant en la seqüenciació dels continguts prevists.

Els criteris d'avaluació i de qualificació

Eines per a l'avaluació

- treballs i proves escrites: es faran treballs individuals o de grup sobre texts i materials aportats pel professor a classe.
- actitud: actitud positiva envers l'assignatura, respecte a les persones i els materials i compliment de les normes del centre.

6 punts activitats fetes a l'aula i a casa (, exercicis, etc.), quadern i possibles proves escrites.

2 punts: actitud positiva envers l'assignatura i respecte a les normes del centre.

2 punts: comportament i participació activa i reflexionada a classe.

Es valorarà que l'alumne empri les normes ortogràfiques i d'expressió adients al nivell cursat

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Valorar la llibertat com a projecte de construcció personal.
2. Descobrir els sentiments propis i els dels altres en les relacions interpersonals.
3. Raonar les motivacions de les conductes i eleccions tant pròpies com alienes.
4. Participar en la vida del centre i usar el diàleg per superar els conflictes en les relacions escolars i familiars.
5. Identificar i rebutjar tota forma de discriminació. Respectar les diferències personals i mostrar autonomia de criteri.
6. Identificar els principis bàsics de les Declaracions Internacionals dels Drets Humans i la seva evolució.
7. Distingir i rebutjar situacions de violació dels Drets Humans.
8. Reconèixer i rebutjar les desigualtats de fet i de dret, en particular les que

afecten a les dones.

9. Reconèixer els principis democràtics, les institucions fonamentals, l'organització, funcions i formes d'elecció dels òrgans de govern municipals, autonòmics i estatals, d'acord tot això amb la Constitució Espanyola.
10. Valorar la importància fonamental de la participació en la vida política.
11. Reconèixer les funcions que la Constitució assigna a les Forces Armades i als cossos de seguretat de l'Estat.
12. Conèixer les arrels de la pobresa, els diferents tipus de conflictes als que es enfronta el món actual i els problemes que planteja la seva solució.
13. Conèixer els trets principals de la globalització i valorar la seva capacitat per generar desenvolupament.
14. Conèixer les principals causes i conseqüències dels accidents de circulació.
15. Identificar els principals senyals i normes de circulació.
16. Distingir i valorar els conceptes de seguretat activa i passiva en els diversos àmbits de la circulació.

Els materials i recursos didàctics que s'utilitzaran

El professor de l'assignatura utilitzarà material de creació pròpia pel desenvolupament de les classes, principalment presentacions audiovisuals. Així, també es farà servir l'aula virtual de l'IES Sineu com a eina principal per al desenvolupament de tasques i l'ampliació de continguts.

Els procediments de suport i de recuperació

Es faran proves de recuperació per avaluacions en els períodes establerts. Qui suspengui l'avaluació ordinària, pel setembre s'hauran de lliurar les tasques de recuperació establertes. Es realitzarà, així mateix, tal com contempla el pla d'acció tutorial del centre, un seguiment especial de l'alumnat repetidor.

Les activitats complementàries i extraescolars que es pretenen fer des de l'equip docent

Es participarà en la commemoració dels dies internacionals que tenguin a veure amb l'assignatura i els seus continguts i que es desenvoluparà al propi centre.

La contribució de la matèria a l'adquisició de les competències clau

La matèria de valors ètics contribueix al desenvolupament de les competències clau següents:

Comunicació lingüística

- Afavoreix la utilització tant del llenguatge verbal oral com de l'escrit i la valoració crítica dels missatges explícits i implícits que apareixen en diverses fonts, i possibilita també l'enriquiment del vocabulari.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

- S'estudien la percepció i el coneixement de l'espai físic i natural en què es desenvolupen l'activitat i la convivència humanes, tant en grans àmbits com a l'entorn immediat, així com la interacció que es produeix entre tots dos.

Aprendre a aprendre

- Fomenta la consciència de les pròpies capacitats. També fomenta l'estímul de les virtuts i habilitats socials, la feina en equip, la informació i la opinió, que afavoreixen també els aprenentatges posteriors.

Competències socials i cíviques

- Propicia l'adquisició d'habilitats i virtuts cíviques per viure en societat i per exercir la ciutadania democràtica. També contribueix a millorar les relacions interpersonals pel fet de formar l'alumne perquè prengui consciència dels propis pensaments, valors, sentiments i accions.

Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

- Es desenvolupen iniciatives de planificació, presa de decisions, participació i assumpció de responsabilitats.

Consciència i expressions culturals

- Es relaciona principalment amb el fet de conèixer i valorar les manifestacions i els

assoliments rellevants i el significat que tenen en diferents grups i societats.

Els valors ètics pot contribuir molt especialment a la competència comunicativa lingüística i audiovisual, a partir del coneixement i l'ús de conceptes propis, de la pràctica sistemàtica del debat i tot el que implica (saber escoltar, exposar i argumentar) i de la gestió de les diverses fonts d'informació per a la construcció del coneixement. Per això, s'intentarà aconseguir la capacitat per a la construcció dels discurs propi ètic, amb la suficient fluïdesa en la descripció, la narració, l'explicació, la interpretació, la justificació i l'argumentació. Amb això, es podrà comunicar, oralment i per escrit, el propi pensament i coneixement d'una manera crítica, òbviament potenciant l'ús adequat del vocabulari propi de l'ètica.

També en relació a l'adquisició de la competència d'aprendre a aprendre, en la mesura que proposa l'estímul de les habilitats socials, impulsa el treball cooperatiu i capacita l'alumnat per a l'ús sistemàtic de l'argumentació en la confrontació i intercanvi de coneixements, afavorint el desenvolupament de l'autonomia i d'un pensament propi. En aquest sentit, destacarem la importància d'adquirir i posar en pràctica mètodes, eines i recursos que ajudin a la interpretació de la informació, a la valoració crítica dels missatges explícits i implícits en fonts diverses i, particularment, en la publicitat i els mitjans de comunicació, així com a la formació de criteris davant d'un món de complexitat creixent; tot el qual contribueix a la competència en el coneixement i la interacció amb el món físic, així com el tractament de la informació.

A més, els continguts de l'àrea aporten destreses relacionades amb la competència artística i cultural, ja que fomenta l'actitud d'estima pel fet cultural, l'empatia per apropar-se a les seves diferents manifestacions i la sensibilitat per comprendre-les i valorar-les amb una actitud oberta i respectuosa. A més, es potenciarà la idea de la protecció del patrimoni històric, artístic i mediambiental i la comprensió del seu paper en la formació de la cultura, però recordant que aquest patrimoni no només és físic, sinó també immaterial, són les idees i els valors transmesos per la tradició filosòfica.

Òbviament, la competència en relació al tractament de la informació i competència digital serà desenvolupada integrant les TIC en l'assignatura, no només en els procediments de treball de l'alumnat, tant en referència a la seva utilització i a la discriminació de la selecció efectuada en aquesta utilització (informacions

rellevants i informacions que no ho són tant per exemple), sinó en la metodologia docent per part del professorat.

En relació a la competència d'autonomia i iniciativa personal posarem de relleu la necessitat de l'alumnat d'executar estratègies de planificació i execució de les seves tasques quotidianes, per això des de l'àrea es potenciarà la necessitat de reflexionar abans de prendre qualsevol decisió, però que això no significa una eliminació de la iniciativa personal i de la possibilitat de criticar constructivament les pròpies decisions i les alienes i fer propostes de millora de les decisions preses.

En relació a la competència en el coneixement i la interacció amb el món s'intentarà desenvolupar el coneixement de la situació actual del món en relació a la sostenibilitat ambiental i potenciar les actituds en relació a unes actuacions més sostenibles en relació a la vida humana i a la vida no humana en el planeta, a més de qüestions com els recursos ambientals existents. A més, s'intentarà aprofundir en la comprensió de la interdependència dels agents (individuals i col·lectius), de les actuacions (nostres i dels altres) i dels fenòmens (socials, culturals, ambientals, polítics, etc) en un món mundialitzat. Per tant, de la necessitat de la reflexió tant individual com global en relació als nous problemes i els nous reptes de les nostres societats.

En relació a la competència social i ciutadana la matèria té una relació especial, perquè ha de potenciar els valors en referència al respecte i l'assumpció de la diversitat cultural no com una font de problemes sinó com una possibilitat de riquesa personal i col·lectiva, però sempre des d'una perspectiva intercultural no únicament multicultural i mai des d'una perspectiva discriminatòria dels drets.

Davant dels nous reptes socials i dels problemes del concepte de ciutadania actualment es potenciarà la reflexió racional i creativa com la principal eina per a la seva solució i mai l'enfrontament o el fanatisme (en tots els seus sentits). Per això s'hauria de valorar el diàleg i la col·laboració com la principal manera de resolució dels conflictes i com les eines bàsiques per a la construcció d'una societat més justa i respectuosa amb els drets. Per això, s'intentarà potenciar la idea de la participació ciutadana com l'eina privilegiada per a l'acció en la vida política i social en la comunitat (això sí, no obviant les dificultats inherents al procés de superació però sempre deixant clar els seus avantatges i la pròpia necessitat de la vida política en societat).

Finalment, en relació a la competència matemàtica no l'assignatura té una relació

menor però no podem deixar d'esmentar la necessitat de desenvolupar un pensament abstracte, racional, creatiu que, òbviament, té una relació directa amb el pensament matemàtic.

Adaptacions necessàries per atendre l'alumnat amb NESE

L'alumnat que tengui el dret a tenir adaptacions NEE i NESE serà atès de manera individualitzada i segons les instruccions del Departament d'Orientació.

Seguiment de la PD. Indicadors d'assoliment

Les avaluacions ordinàries i de seguiment seran indicadors d'assoliment de la PD en relació als objectius d'aprenentatge de l'alumnat. En relació al seguiment del temari la programació d'aula serà el nostre referent.

La prevenció de la violència de gènere, de la violència terrorista i de qualsevol forma de violència, racisme o xenofòbia, inclòs l'estudi de qualsevol crim contra la humanitat

Dins del propi temari de l'assignatura i dels valors que es tracten la prevenció de la violència de gènere, de la violència terrorista i de qualsevol forma de violència són part essencial. A més, el comentari de l'actualitat i la participació a les activitats en relació a aquests temes que es facin al centre seran eines bàsiques d'actuació. També es procurarà relacionar els continguts de l'assignatura amb les diferents activitats que es duran a terme al centre i que es troben relacionades amb aquests temes.

• VALORS ÈTICS. 4t. ESO

Adequació i seqüenciació dels objectius generals

El valor de la reflexió ètica que ofereix aquesta matèria s'ha de centrar a dotar els alumnes dels instruments de racionalitat i objectivitat necessaris perquè els

seus judicis valoratius tenguin el rigor, la coherència i la fonamentació racional requerits perquè les tries que facin siguin dignes de guiar la seva conducta, la seva vida personal i les seves relacions socials.

1. Conèixer la dimensió individual i social de la condició humana i acceptar la pròpia identitat respectant les diferències amb els altres.
2. Desenvolupar l'autoestima, l'afectivitat i l'autonomia personal en les relacions amb les altres persones, així com una actitud contrària a la violència, als estereotips i als prejudicis.
3. Apreciar els valors i les normes de la convivència per aprendre a actuar amb rigor tenint-los en compte i preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania, i respectar els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.
4. Fomentar habilitats emocionals, comunicatives i socials per actuar amb autonomia i participar activament en les relacions de grup, mostrant sempre actituds constructives i altruistes.
5. Descobrir que la diversitat enriqueix i que no ha de ser un obstacle per a la convivència, i mostrar respecte pels costums i per les maneres de viure de persones i poblacions diferents de la pròpia.
6. Assumir els mecanismes fonamentals de funcionament de les societats democràtiques i valorar el paper de l'Administració pública per garantir els serveis públics i l'obligació dels ciutadans de contribuir a mantenir-los i complir les seves obligacions cíviques.
7. Reconèixer-se membres d'una ciutadania global i identificar i valorar la pluralitat de les societats actuals com a enriquidora de la convivència.
8. Identificar i rebutjar situacions d'injustícia i de discriminació, mostrar sensibilitat per les necessitats de les persones i els grups més desfavorits i desenvolupar comportaments solidaris i contraris a la violència.
9. Prendre consciència de la situació del medi ambient i desenvolupar actituds de responsabilitat en la protecció de l'entorn immediat.
10. Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no-discriminació de persones amb discapacitat.
11. Desenvolupar les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, als

prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes.

12. Reconèixer els principals conflictes socials i morals del món actual, analitzar-ne les causes i els efectes i jutjar-los des de les teories ètiques.

Indicadors d'assoliment dels objectius

En relació als indicadors d'assoliment dels objectius ens trobem el percentatge d'alumnat que supera l'assignatura per avaluació com un índex de referència clau. Així també, la pròpia escolta de la satisfacció de l'alumnat i les seves queixes i suggeriments són un indicador de tipus subjectiu també ha de tenir en consideració.

Distribució dels continguts al llarg del curs

El temari de l'assignatura s'organitza en cinc blocs.

BLOC 1. LA DIGNITAT DE LA PERSONA

El concepte de persona. El concepte de persona en la història de la filosofia.

Característiques principals de la persona. La dimensió moral de la persona.

Desenvolupament moral a l'adolescència. Autonomia i heteronomia morals.

Concepcions de la persona. La personalitat i els valors ètics. El concepte de virtut en el pensament d'Aristòtil. La intel·ligència emocional.

- **BLOC 2. LA COMPREENSIÓ, EL RESPECTE I LA IGUALTAT EN LES RELACIONS INTERPERSONALS**

Dimensió social de la persona. El procés de socialització. L'ètica i el dret. La intel·ligència emocional en les relacions interpersonals. Goleman. L'assertivitat. Les virtuts ètiques.

La reflexió en relació a les reivindicacions de la igualtat entre les persones: el feminisme.

- **BLOC 3. LA REFLEXIÓ ÈTICA**

Ètica i moral. La dimensió moral de l'ésser humà. Ètica i llibertat. Els valors i les normes ètiques. Les teories ètiques: concepte i classificació. El relativisme moral. Els sofistes. L'intel·lectualisme moral. Sòcrates. L'eudemonisme. Aristòtil. L'hedonisme. Epicur. L'utilitarisme.

- **BLOC 4. LA JUSTÍCIA I LA POLÍTICA**

La relació entre l'ètica, la justícia i la política. La teoria política d'Aristòtil. L'estat de dret i la divisió de poders. La participació ciutadana en la vida política. Fonaments ètics de la Declaració universal dels drets humans. Fonaments ètics de la Constitució espanyola de 1978.

- BLOC 5. ELS VALORS ÈTICS, EL DRET, LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS I ALTRES TRACTATS INTERNACIONALS SOBRE DRETS
Ètica, dret i justícia. Legalitat i legitimitat. El jusnaturalisme. Locke. El positivisme jurídic. Kelsen. El convencionalisme jurídic. Els sofistes. La Declaració universal dels drets humans: origen històric, estructura i importància ètica i política. La Declaració universal dels drets humans i el concepte de dignitat personal. Desenvolupament històric dels drets humans: les tres generacions. Origen històric i importància dels drets de la dona i els drets dels infants. La defensa dels drets humans en el món actual. Problemes i reptes.

Seqüenciació

1 Avaluació: Bloc de continguts 1 i 2.

2 Avaluació : Bloc de continguts 3 i 4.

3 Avaluació: Bloc de continguts 4 i 5.

Mètodes pedagògics, així com els materials i recursos didàctics que s'utilitzaran

Dins d'un aprenentatge competencial, els mètodes han de ser de caràcter actiu i contextualitzats, fomentant el grau de participació dels alumnes i possibilitant l'adquisició i l'ús dels coneixements en situacions reals. És així com els alumnes comprendran el que estan aprenent, sabran perquè aprenen i tendran capacitat d'emprar el que han utilitzat en altres situacions (funcionalitat). Per aquest motiu, els continguts sempre es relacionaran amb els coneixements previs de l'alumnat i amb la realitat que l'envolta.

El professor de l'assignatura utilitzarà material de creació pròpia pel

desenvolupament de les classes, principalment presentacions audiovisuals. Així, també es farà servir l'aula virtual de l'IES Sineu com a eina principal per al desenvolupament de tasques i l'ampliació de continguts.

La distribució espai-temps

- En relació a la qüestió de l'espai respectarem les decisions preses per part del tutor o tutora dels diferents grups en relació a la distribució de l'aula. De totes formes, això no lleva que en moments puntuals es pugui variar aquesta distribució per facilitar l'aprenentatge i la feina en grup. En relació a la qüestió temporal es respectarà l'organització horària de l'alumnat concretada a la PGA del centre. Hem de tenir present que la utilització de recursos tecnològics com l'aula virtual farà que es pugui superar la qüestió de la presència física i la temporalització dins l'aula.

Les activitats d'ampliació i de reforç

En el cas de ser necessàries o a demanda de l'alumnat el professorat de l'assignatura facilitarà material extraordinari adequat al nivell competencial o material que pugui servir per continuar avançant en la seqüenciació dels continguts prevists.

Els criteris d'avaluació i de qualificació

Eines per a l'avaluació

- treballs i proves escrites: es faran treballs individuals o de grup sobre texts i materials aportats pel professor a classe.
- actitud: actitud positiva envers l'assignatura, respecte a les persones i els materials i compliment de les normes del centre.

8 punts activitats fetes a l'aula i a casa (, exercicis, etc.), quadern i possibles proves escrites.

2 punts: actitud positiva envers l'assignatura i respecte a les normes del centre.

Es valorarà que l'alumne empli les normes ortogràfiques i d'expressió adients al nivell cursat

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluables

1. Valorar la llibertat com a projecte de construcció personal.
2. Descobrir els sentiments propis i els dels altres en les relacions interpersonals.
3. Raonar les motivacions de les conductes i eleccions tant pròpies com alienes.
4. Participar en la vida del centre i usar el diàleg per superar els conflictes en les relacions escolars i familiars.
5. Identificar i rebutjar tota forma de discriminació. Respectar les diferències personals i mostrar autonomia de criteri.
6. Identificar els principis bàsics de les Declaracions Internacionals dels Drets Humans i la seva evolució.
7. Distingir i rebutjar situacions de violació dels Drets Humans.
8. Reconèixer i rebutjar les desigualtats de fet i de dret, en particular les que afecten a les dones.
9. Reconèixer els principis democràtics, les institucions fonamentals, l'organització, funcions i formes d'elecció dels òrgans de govern municipals, autonòmics i estatals, d'acord tot això amb la Constitució Espanyola.
10. Valorar la importància fonamental de la participació en la vida política.
11. Reconèixer les funcions que la Constitució assigna a les Forces Armades i als cossos de seguretat de l'Estat.
12. Conèixer les arrels de la pobresa, els diferents tipus de conflictes als que es enfronta el món actual i els problemes que planteja la seva solució.
13. Conèixer els trets principals de la globalització i valorar la seva capacitat per generar desenvolupament.
14. Conèixer les principals causes i conseqüències dels accidents de circulació.
15. Identificar els principals senyals i normes de circulació.
16. Distingir i valorar els conceptes de seguretat activa i passiva en els diversos àmbits de la circulació.

Els materials i recursos didàctics que s'utilitzaran

- El professor de l'assignatura utilitzarà material de creació pròpia pel desenvolupament de les classes, principalment presentacions audiovisuals. Així, també es farà servir l'aula virtual de l'IES Sineu com a eina principal per al desenvolupament de tasques i l'ampliació de continguts.

Els procediments de suport i de recuperació

Es faran proves de recuperació per avaluacions en els períodes establerts. Qui suspengui l'avaluació ordinària, pel setembre s'hauran de lliurar les tasques de recuperació establertes. Es realitzarà, així mateix, tal com contempla el pla d'acció tutorial del centre, un seguiment especial de l'alumnat repetidor.

Les activitats complementàries i extraescolars que es pretenen fer des de l'equip docent

Es participarà en la commemoració dels dies internacionals que tenguin a veure amb l'assignatura i els seus continguts i que es desenvoluparà al propi centre.

La contribució de la matèria a l'adquisició de les competències clau

La matèria de valors ètics contribueix al desenvolupament de les competències clau següents:

Comunicació lingüística

- Afavoreix la utilització tant del llenguatge verbal oral com de l'escrit i la valoració crítica dels missatges explícits i implícits que apareixen en diverses fonts, i possibilita també l'enriquiment del vocabulari.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

- S'estudien la percepció i el coneixement de l'espai físic i natural en què es desenvolupen l'activitat i la convivència humanes, tant en grans àmbits com a l'entorn immediat, així com la interacció que es produeix entre tots dos.

Aprendre a aprendre

- Fomenta la consciència de les pròpies capacitats. També fomenta l'estímul de les virtuts i habilitats socials, la feina en equip, la informació i la opinió, que afavoreixen també els aprenentatges posteriors.

Competències socials i cíviques

- Propicia l'adquisició d'habilitats i virtuts cíviques per viure en societat i per exercir la ciutadania democràtica. També contribueix a millorar les relacions interpersonals pel fet de formar l'alumne perquè prengui consciència dels propis pensaments, valors, sentiments i accions.

Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

- Es desenvolupen iniciatives de planificació, presa de decisions, participació i assumpció de responsabilitats.

Consciència i expressions culturals

- Es relaciona principalment amb el fet de conèixer i valorar les manifestacions i els assoliments rellevants i el significat que tenen en diferents grups i societats.

Els valors ètics pot contribuir molt especialment a la competència comunicativa lingüística i audiovisual, a partir del coneixement i l'ús de conceptes propis, de la pràctica sistemàtica del debat i tot el que implica (saber escoltar, exposar i argumentar) i de la gestió de les diverses fonts d'informació per a la construcció del coneixement. Per això, s'intentarà aconseguir la capacitat per a la construcció dels discurs propi ètic, amb la suficient fluïdesa en la descripció, la narració, l'explicació, la interpretació, la justificació i l'argumentació. Amb això, es podrà comunicar, oralment i per escrit, el propi pensament i coneixement d'una manera crítica, òbviament potenciant l'ús adequat del vocabulari propi de l'ètica.

També en relació a l'adquisició de la competència d'aprendre a aprendre, en la mesura que proposa l'estímul de les habilitats socials, impulsa el treball cooperatiu i capacita l'alumnat per a l'ús sistemàtic de l'argumentació en la confrontació i intercanvi de coneixements, afavorint el desenvolupament de l'autonomia i d'un pensament propi. En aquest sentit, destacarem la importància d'adquirir i posar en pràctica mètodes, eines i recursos que ajudin a la interpretació de la informació, a la valoració crítica dels missatges explícits i implícits en fonts diverses i, particularment, en la publicitat i els mitjans de comunicació, així com a la formació

de criteris davant d'un món de complexitat creixent; tot el qual contribueix a la competència en el coneixement i la interacció amb el món físic, així com el tractament de la informació.

A més, els continguts de l'àrea aporten destreses relacionades amb la competència artística i cultural, ja que fomenta l'actitud d'estima pel fet cultural, l'empatia per apropar-se a les seves diferents manifestacions i la sensibilitat per comprendre-les i valorar-les amb una actitud oberta i respectuosa. A més, es potenciarà la idea de la protecció del patrimoni històric, artístic i mediambiental i la comprensió del seu paper en la formació de la cultura, però recordant que aquest patrimoni no només és físic, sinó també immaterial, són les idees i els valors transmesos per la tradició filosòfica.

Òbviament, la competència en relació al tractament de la informació i competència digital serà desenvolupada integrant les TIC en l'assignatura, no només en els procediments de treball de l'alumnat, tant en referència a la seva utilització i a la discriminació de la selecció efectuada en aquesta utilització (informacions rellevants i informacions que no ho són tant per exemple), sinó en la metodologia docent per part del professorat.

En relació a la competència d'autonomia i iniciativa personal posarem de relleu la necessitat de l'alumnat d'executar estratègies de planificació i execució de les seves tasques quotidianes, per això des de l'àrea es potenciarà la necessitat de reflexionar abans de prendre qualsevol decisió, però que això no significa una eliminació de la iniciativa personal i de la possibilitat de criticar constructivament les pròpies decisions i les alienes i fer propostes de millora de les decisions preses.

En relació a la competència en el coneixement i la interacció amb el món s'intentarà desenvolupar el coneixement de la situació actual del món en relació a la sostenibilitat ambiental i potenciar les actituds en relació a unes actuacions més sostenibles en relació a la vida humana i a la vida no humana en el planeta, a més de qüestions com els recursos ambientals existents. A més, s'intentarà aprofundir en la comprensió de la interdependència dels agents (individuals i col·lectius), de les actuacions (nostres i dels altres) i dels fenòmens (socials, culturals, ambientals, polítics, etc) en un món mundialitzat. Per tant, de la necessitat de la reflexió tant individual com global en relació als nous problemes i els nous reptes de les nostres societats.

En relació a la competència social i ciutadana la matèria té una relació especial,

perquè ha de potenciar els valors en referència al respecte i l'assumpció de la diversitat cultural no com una font de problemes sinó com una possibilitat de riquesa personal i col·lectiva, però sempre des d'una perspectiva intercultural no únicament multicultural i mai des d'una perspectiva discriminatòria dels drets. Davant dels nous reptes socials i dels problemes del concepte de ciutadania actualment es potenciarà la reflexió racional i creativa com la principal eina per a la seva solució i mai l'enfrontament o el fanatisme (en tots els seus sentits). Per això s'hauria de valorar el diàleg i la col·laboració com la principal manera de resolució dels conflictes i com les eines bàsiques per a la construcció d'una societat més justa i respectuosa amb els drets. Per això, s'intentarà potenciar la idea de la participació ciutadana com l'eina privilegiada per a l'acció en la vida política i social en la comunitat (això sí, no obviant les dificultats inherents al procés de superació però sempre deixant clar els seus avantatges i la pròpia necessitat de la vida política en societat).

Finalment, en relació a la competència matemàtica no l'assignatura té una relació menor però no podem deixar d'esmentar la necessitat de desenvolupar un pensament abstracte, racional, creatiu que, òbviament, té una relació directa amb el pensament matemàtic.

Adaptacions necessàries per atendre l'alumnat amb NESE

L'alumnat que tengui el dret a tenir adaptacions NEE i NESE serà atès de manera individualitzada i segons les instruccions del Departament d'Orientació.

Seguiment de la PD. Indicadors d'assoliment

Les avaluacions ordinàries i de seguiment seran indicadors d'assoliment de la PD en relació als objectius d'aprenentatge de l'alumnat. En relació al seguiment del temari la programació d'aula serà el nostre referent.

La prevenció de la violència de gènere, de la violència terrorista i de qualsevol forma de violència, racisme o xenofòbia, inclòs l'estudi de qualsevol crim contra la humanitat

Dins del propi temari de l'assignatura i dels valors que es tracten la prevenció de la violència de gènere, de la violència terrorista i de qualsevol forma de violència són

part essencial. A més, el comentari de l'actualitat i la participació a les activitats en relació a aquests temes que es facin al centre seran eines bàsiques d'actuació. També es procurarà relacionar els continguts de l'assignatura amb les diferents activitats que es duren a terme al centre i que es troben relacionades amb aquests temes.

HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA. SEGON DE BATXILLERAT

Adequació i seqüenciació dels objectius generals

L'ensenyament de la història de la filosofia en l'etapa de batxillerat tindrà com a objectius desenvolupar en l'alumnat les capacitats següents:

- Llegir de manera comprensiva textos filosòfics d'autoria diversa, comparar-los entre si, situar-los en els seu context històric, analitzar-los, interpretar-los i fer-ne un comentari crític.
- Conèixer i utilitzar adequadament la terminologia bàsica dels autors estudiats.
- Desenvolupar hàbits de treball intel·lectual i estratègies d'accés, recollida, selecció i organització d'informacions pertinents per realitzar treballs escrits, exposicions orals o debats sobre algun tema d'interès filosòfic.
- Exposar correctament, de paraula i per escrit, el pensament filosòfic dels autors estudiats i expressar el pensament propi amb correcció lingüística, rigor, ordre, claredat, coherència i creativitat.
- Practicar correctament el diàleg i el debat, i valorar-los com a mitjà d'aproximació a la veritat i com a via privilegiada per a l'exercici actiu del respecte, la tolerància i la comprensió mútua.
- Reconèixer i comprendre des d'una perspectiva històrica els problemes filosòfics estudiats en el curs anterior, valorant-los com a temptatives de solució a problemes plantejats en un determinat context històric i en connexió amb altres realitzacions culturals.

- Conèixer els principals trets dels períodes en què es divideix la història de la filosofia occidental i relacionar els aspectes socials, econòmics i polítics de cada un d'aquests amb les produccions de la tècnica, la ciència i la filosofia.
- Desenvolupar i consolidar una actitud crítica davant d'opinions contraposades, a partir de la comprensió de la relació que es dona entre teories i corrents filosòfics que s'han succeït al llarg de la història, analitzant la semblança i diferències en la manera de plantejar els problemes i en les solucions proposades.
- Valorar la utilitat de la reflexió filosòfica al llarg de la història per apropar-se a la solució de problemes filosòfics, morals, socials i polítics, i reconèixer la seva significació per a la comprensió del món actual.
- Apreciar la capacitat de la raó per a regular l'acció humana individual i col·lectiva a través del coneixement i anàlisi de les principals teories ètiques i de les diverses teories de la societat, l'Estat i la ciutadania elaborades al llarg de la història, i consolidar la pròpia competència social i ciutadana com resultat dels compromisos cívics assumits a partir de la reflexió ètica.
- Identificar i jutjar críticament l'ús de conceptes, creences, teories o formes de pensar que hagin conduït o condueixin a posicions de caràcter intolerant, exclouent o discriminatori com són ara l'androcentrisme, l'etnocentrisme o altres.
- Descobrir els condicionaments històrics i culturals de la pròpia concepció del món i enfortir l'actitud crítica davant les diferents opinions, teories o doctrines filosòfiques mitjançant l'anàlisi dels supòsits o prejudicis que els han condicionat.

Indicadors d'assoliment dels objectius

- Analitzar el contingut d'un text filosòfic identificant els seus elements fonamentals (problemes, conceptes, termes específics) i la seva estructura expositiva
- Interpretar el sentit d'un text filosòfic i posar-lo en relació amb el seu context teòric i social, i diferenciar les propostes que conté d'altres posicions possibles sobre el mateix tema. Es tracta de valorar la competència argumentativa dels alumnes.
- Comentar críticament un text filosòfic identificant els supòsits implícits que conté, la consistència dels seus arguments i la vigència de les seves aportacions en l'actualitat.

- Relacionar els problemes filosòfics estudiats amb les condicions històriques, socials i culturals en què varen sorgir i els problemes als quals volien donar resposta.
- Ordenar i situar cronològicament els diversos corrents de pensament estudiats comprovant la historicitat dels problemes filosòfics
- Analitzar críticament les conceptualitzacions de caràcter exclouent i discriminatori que apareixen en el discurs filosòfic de diferents èpoques històriques.

Distribució dels continguts al llarg del curs

- Seguint la distribució de continguts conceptuals marcada pel curriculum, agruparem les unitats didàctiques en quatre grans blocs:
- Filosofia antiga
- Filosofia cristiana i medieval
- Filosofia moderna
- Filosofia contemporània
- De cada un d'aquests períodes històrics en donarem una visió general i esmentarem els filòsofs més representatius de cada corrent estudiat, però posarem especial esment a tractar els autors obligatoris per a les proves d'Accés a la Universitat que són els següents:
- Filosofia grega: Plató i Aristòtil
- Filosofia moderna: Descartes , Hume i Kant
- Filosofia contemporània: Marx, Nietzsche i Hannah Arendt

Mètodes pedagògics, així com els materials i recursos didàctics que s'utilitzaran

Dins d'un aprenentatge competencial, els mètodes han de ser de caràcter actiu i contextualitzats, fomentant el grau de participació dels alumnes i possibilitant l'adquisició i l'ús dels coneixement en situacions reals. És així com els alumnes comprendran el que

estan aprenent, sabran perquè aprenen i tendran capacitat d'emprar el que han utilitzat en altres situacions (funcionalitat). Per aquest motiu, els continguts sempre es relacionaran amb els coneixements previs de l'alumnat i amb la realitat que l'envolta.

El professor farà servir materials d'elaboració pròpia, com ara una selecció de texts dels autors mes rellevants.

La distribució espai-temps

En relació a la qüestió de l'espai respectarem les decisions preses per part del tutor o tutora dels diferents grups en relació a la distribució de l'aula. De totes formes, això no lleva que en moments puntuals es pugui variar aquesta distribució per facilitar l'aprenentatge i la feina en grup. En relació a la qüestió temporal es respectarà l'organització horària de l'alumnat concretada a la PGA del centre. Hem de tenir present que la utilització de recursos tecnològics com l'aula virtual farà que es pugui superar la qüestió de la presència física i la temporalització dins l'aula.

Activitats d'ampliació i reforç

En el cas de ser necessàries o a demanda de l'alumnat el professorat de l'assignatura facilitarà material extraordinari adequat al nivell competencial o material que pugui servir per continuar avançant en la seqüenciació dels continguts prevists.

Criteris d'avaluació i qualificació

- El comentari de text.
- Les proves escrites realitzades (com a mínim, dues per trimestre)
- L'actitud d'interès cap a la matèria
- La destresa argumentativa demostrada en les intervencions en la classe i en els textos elaborats.
- A final de curs els alumnes amb continguts suspesos faran una prova de recuperació que es limitarà als continguts no superats.
- A l'avaluació extraordinària els alumnes amb continguts suspesos faran una prova de recuperació que es limitarà als continguts no superats.

Materials i recursos didàctics

Elaborats pel professor, inclouen una selecció de texts dels autors més rellevants.

Procediments de suport i recuperació.

A final de curs es farà una prova en la que els alumnes podran recuperar les parts del temari no aprovades. El mateix es farà el setembre.

Contribució a l'adquisició de competències clau

La matèria de filosofia contribueix al desenvolupament de les competències clau següents:

Comunicació lingüística

- Pensant amb ordre i criteri i exposant les opinions pròpies amb raons, respectant les dels altres i valorant-les per enriquir la pròpia visió de la realitat.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

- Coneixent les regles matemàtiques de presa de decisions democràtiques, així com els conceptes matemàtics en què es basen les diferents definicions tradicionals de *justícia*.
- Identificant problemes filosòfics plantejats per la ciència actual sobre l'ésser humà i la seva condició biològica i cultural i abordant-los de manera crítica.
- Relacionant les dimensions física i biològica, social i cultural dels éssers humans i emprant aquests coneixements de forma intel·ligent quan sigui necessari.

Competència digital

- Sabent cercar i usar eines informàtiques per exposar activitats i/o el propi pensament.

Aprendre a aprendre

- Adquirint estratègies que serveixin a l'individu per desenvolupar el propi pensament i l'autonomia i la iniciativa personals.

Competències socials i cíviques

- Identificant problemes filosòfics i abordant-los críticament mitjançant la definició i l'ús rigorós de conceptes, l'anàlisi d'idees, el diàleg i l'argumentació.
- Reconeixent i valorant les relacions entre política i ciutadania.
- Aconseguint l'habilitat de practicar els valors democràtics.

Consciència i expressions culturals

- *Distingint les característiques que defineixen la ciència enfront del saber artístic.*

Adaptacions necessàries per atendre l'alumnat amb NESE

L'alumnat que tengui el dret a tenir adaptacions NESE serà atès de manera individualitzada i segons les instruccions del Departament d'Orientació.

Seguiment de la PD. Indicadors d'assoliment

Les avaluacions ordinàries i de seguiment seran indicadors d'assoliment de la PD en relació als objectius d'aprenentatge de l'alumnat. En relació al seguiment del temari la programació d'aula serà el nostre referent.

FILOSOFIA. QUART ESO

Adequació i seqüenciació dels objectius generals

Aquesta matèria té com a finalitat que els alumnes siguin capaços de treballar les habilitats de pensar i comprendre i que s'abstreguin racionalment del camp concret estudiat en cadascuna de les altres matèries per centrar-se en el que caracteritza específicament la filosofia: reflexionar, raonar i exposar crítiques i arguments, utilitzant la manera de fer preguntes radical i última que li és pròpia, sobre els problemes referits a la totalitat de la vivència humana, sense deixar de costat la capacitat que té aquesta disciplina de transformar i canviar tant l'individu com la societat. La filosofia és una manera especial de demanar i de saber, d'entendre la realitat que ens envolta i les circumstàncies en què vivim i d'enfrontar-s'hi, les quals, en bona part, ens fan ser com som i comprendre el que som. Per això, la matèria de filosofia té com a objectiu principal que els alumnes es comprenguin a si mateixos i comprenguin el seu món. Per aconseguir-ho, els dota d'eines cognitives, tant teòriques com pràctiques. La part teòrica de l'assignatura serveix perquè els alumnes coneguin els grans interrogants, els conceptes especialitzats i les teories que intenten donar resposta a les grans qüestions. La part pràctica permet adquirir habilitats com saber pensar, raonar i argumentar amb fonament i coherència i de forma autònoma, i eines com l'actitud crítica i reflexiva, que ensenya als alumnes a no admetre idees que no han estat rigorosament analitzades i evidenciades, l'habilitat discursiva per dialogar i convèncer

evitant el pensament únic i dogmàtic, la capacitat de destriar el que és evident del que és arbitrari, el que és substancial del que és accidental, la gestió creativa de les seves capacitats estètiques o el raonament moral i polític autònom, coherent i fonamentat.

Indicadors d'assoliment dels objectius

En relació als indicadors d'assoliment dels objectius ens trobem el percentatge d'alumnat que supera l'assignatura per avaluació com un índex de referència clau. Així també, la pròpia escolta de la satisfacció de l'alumnat i les seves queixes i suggeriments són un indicador de tipus subjectiu també ha de tenir en consideració.

Distribució dels continguts al llarg del curs

El temari de l'assignatura s'organitza en 6 blocs:

El primer és un bloc de continguts comuns, com el comentari de textos filosòfics o les regles bàsiques de l'argumentació.

El segon introdueix l'estudiant en la reflexió sobre el mateix concepte de explicant-ne aspectes essencials, com l'origen filosofia històric, les característiques, les principals branques o la vigència que té.

En el tercer bloc es tracta el tema del coneixement, se n'analitzen els problemes més rellevants i se'n resumeixen les teories més destacades.

En el quart, el tema tractat és el de la realitat i s'hi expliquen algunes de les principals respostes filosòfiques als grans interrogants metafísics de la humanitat.

El cinquè, en canvi, està enfocat al tema de l'ésser humà i repassa algunes de les concepcions antropològiques més influents de la història de la filosofia.

Finalment, en el sisè bloc es fa referència a la dimensió pràctica de la racionalitat i s'hi repassen algunes qüestions fonamentals de camps de l'ètica, l'estètica o la política.

Seqüenciació:

1r. Trimestre: tractarem els blocs de continguts 1 i 2 i 4.

2n. Trimestre: tractarem els blocs de continguts 3 i 5

3r. Trimestre: tractarem el bloc de contingut 5 i 6

Mètodes pedagògics, així com els materials i recursos didàctics que s'utilitzaran.

Dins d'un aprenentatge competencial, els mètodes han de ser de caràcter actiu i contextualitzats, fomentant el grau de participació dels alumnes i possibilitant l'adquisició i l'ús dels coneixements en situacions reals. És així com els alumnes comprendran el que estan aprenent, sabran perquè aprenen i tendran capacitat d'emprar el que han utilitzat en altres situacions (funcionalitat). Per aquest motiu, els continguts sempre es relacionaran amb els coneixements previs de l'alumnat i amb la realitat que l'envolta.

El professor de l'assignatura utilitzarà material de creació pròpia pel desenvolupament de les classes, principalment presentacions audiovisuals. Així, també es farà servir l'aula virtual de l'IES Sineu com a eina principal per al desenvolupament de tasques i l'ampliació de continguts.

La distribució espai-temps

En relació a la qüestió de l'espai respectarem les decisions preses per part del tutor o tutora dels diferents grups en relació a la distribució de l'aula. De totes formes, això no lleva que en moments puntuals es pugui variar aquesta distribució per facilitar l'aprenentatge i la feina en grup. En relació a la qüestió temporal es respectarà l'organització horària de l'alumnat concretada a la PGA del centre. Hem de tenir present que la utilització de recursos tecnològics com l'aula virtual farà que es pugui superar la qüestió de la presència física i la temporalització dins l'aula.

Les activitats d'ampliació i de reforç

En el cas de ser necessàries o a demanda de l'alumnat el professorat de l'assignatura facilitarà material extraordinari adequat al nivell competencial o material que pugui servir per continuar avançant en la seqüenciació dels continguts prevists.

Els criteris d'avaluació i de qualificació

Una prova escrita, com a mínim, per trimestre. Estaran referides al temari que es desenvoluparà a classe i sempre es procurarà que coincideixi cada prova amb un bloc de

tema del llibre de text utilitzat a classe.

En relació als estàndars d'aprenentatge avaluables, ens trobem els següents:

- Llegir comprensivament i analitzar, de forma crítica, textos significatius breus pertanyents a pensadors destacats.
- Argumentar i raonar els propis punts de vista sobre temàtiques estudiades a la unitat de forma oral i escrita, amb claredat i coherència.
- Conèixer i comprendre l'especificitat i la importància del saber racional en general i del filosòfic en particular com a saber de comprensió i interpretació de la realitat i valorar que la filosofia és, a la vegada, un saber i una actitud que estimula la crítica, l'autonomia, la creativitat i la innovació.
- Analitzar de forma crítica fragments de textos significatius i breus sobre l'origen, la caracterització i la vigència de la filosofia, identificar les problemàtiques i les solucions exposades, distingir-hi les tesis principals i l'ordre de l'argumentació i relacionar els problemes que apareixen en els textos amb el que s'ha estudiat a la unitat i amb el plantejament d'altres intents de comprensió de la realitat, com el científic i el teològic, o altres tipus de filosofia, com l'oriental.
- Conèixer de forma clara i ordenada les problemàtiques implicades en el procés de coneixement humà analitzades des del camp filosòfic i els seus graus, eines i fonts, i exposar per escrit els models explicatius del coneixement més significatius.
- Reconèixer i valorar la metafísica, disciplina filosòfica que estudia la totalitat de la realitat, i distingir-la de les ciències que versen sobre aspectes particulars de la realitat.
- Llegir i analitzar de forma crítica textos filosòfics, epistemològics i científics sobre la comprensió i la interpretació de la realitat, tant des del punt de vista metafísic com físic, emprant amb precisió els termes tècnics estudiats, relacionant els problemes plantejats en els textos amb el que s'ha estudiat a les unitats i raonant la pròpia postura.
- Reconèixer en què consisteix l'antropologia filosòfica.
- Reflexionar de forma argumentada sobre la interacció dialèctica entre el component natural i el cultural que caracteritzen l'ésser humà i reconèixer que el que s'ha

adquirit culturalment és una condició per a la innovació i la creativitat que caracteritzen l'espècie humana.

- Valorar els coneixements adquirits en aquesta unitat i rebutjar els prejudicis antropocèntrics i per motius físics i actituds d'intolerància, injustícia i exclusió.
- Dissertar, de forma oral i escrita, sobre les temàtiques intrínsecament filosòfiques en l'àmbit del sentit de l'existència, com la qüestió del sentit, l'essència i l'existència, el jo, la llibertat, la mort, el destí, l'atzar, la història o la necessitat de transcendència, entre altres.
- Identificar l'especificitat de la dimensió pràctica de la raó com a orientadora de l'acció humana.
- Conèixer i explicar les principals teories ètiques sobre la justícia i la felicitat i sobre el desenvolupament moral.
- Explicar la funció, les característiques i els principals interrogants de la filosofia política, com l'origen i la legitimitat de l'Estat, les relacions individu-Estat o la naturalesa de les lleis.
- Identificar la funció, les característiques i els principals interrogants de la filosofia política.
- Conèixer les principals teories i conceptes filosòfics en què s'ha basat la construcció de la idea d'Estat i les funcions d'aquest i valorar el paper de la filosofia com a reflexió crítica.
- Reflexionar sobre el deure que tenen els ciutadans i els estats de promoure l'ensenyament i la difusió dels valors ètics com a instruments indispensables per defensar la dignitat i els drets humans davant el perill que el fenomen de la globalització pot representar per a la destrucció del planeta i la deshumanització de la persona.
- Distingir els conceptes de legalitat i legitimitat.

Els materials i recursos didàctics que s'utilitzaran

El professor de l'assignatura utilitzarà material de creació pròpia pel desenvolupament de les classes, principalment presentacions audiovisuals. Així, també es farà servir l'aula virtual de l'IES Sineu com a eina principal per al desenvolupament de tasques i l'ampliació de continguts.

Els procediments de suport i de recuperació

Dins el tercer trimestre, realitzarem proves de recuperació per aquells alumnes que no hagin tingut una avaluació positiva en el primer i segon trimestre. La recuperació consistirà en una prova escrita i/o la repetició d'algun o alguns exercicis sobre les lectures obligatòries. A aquest respecte, hem de considerar la possibilitat que algun alumne, després de les proves i recuperacions pertinents, encara no hagi aprovat el curs. En aquest cas, hauran de fer un examen global de la matèria. Aquest mateix examen podrà servir per a que els alumnes que ho desitgin tinguin l'oportunitat de millorar la seva qualificació del curs. Aquesta prova extraordinària es complementarà amb exercicis de tipus voluntari. Es realitzarà, així mateix, tal com contempla el pla d'acció tutorial del centre, un seguiment especial de l'alumnat repetidor.

Les activitats complementàries i extraescolars que es pretenen fer des de l'equip docent

Es realitzarà una sortida didàctica durant el segon trimestre per complementar allò estudiat a classe sobre els temes de l'antropologia i la sociologia. L'esmentada sortida consistirà en una visita guiada pel professorat a determinats indrets de Palma per realitzar un estudi de camp sobre les diferents situacions socials que podrem observar.

La contribució de la matèria a l'adquisició de les competències clau.

La matèria de filosofia contribueix al desenvolupament de les competències clau següents:

Comunicació lingüística

- Pensant amb ordre i criteri i exposant les opinions pròpies amb raons, respectant les dels altres i valorant-les per enriquir la pròpia visió de la realitat.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

- Coneixent les regles matemàtiques de presa de decisions democràtiques, així com els conceptes matemàtics en què es basen les diferents definicions tradicionals de

justícia.

- Identificant problemes filosòfics plantejats per la ciència actual sobre l'ésser humà i la seva condició biològica i cultural i abordant-los de manera crítica.
- Relacionant les dimensions física i biològica, social i cultural dels éssers humans i emprant aquests coneixements de forma intel·ligent quan sigui necessari.

Competència digital

- Sabent cercar i usar eines informàtiques per exposar activitats i/o el propi pensament.

Aprendre a aprendre

- Adquirint estratègies que serveixin a l'individu per desenvolupar el propi pensament i l'autonomia i la iniciativa personals.

Competències socials i cíviques

- Identificant problemes filosòfics i abordant-los críticament mitjançant la definició i l'ús rigorós de conceptes, l'anàlisi d'idees, el diàleg i l'argumentació.
- Reconeixent i valorant les relacions entre política i ciutadania.
- Aconseguint l'habilitat de practicar els valors democràtics.

Consciència i expressions culturals

- *Distingint les característiques que defineixen la ciència enfront del saber artístic.*

Adaptacions necessàries per atendre l'alumnat amb NESE

L'alumnat que tengui el dret a tenir adaptacions NESE serà atès de manera individualitzada i segons les instruccions del Departament d'Orientació.

Seguiment de la PD. Indicadors d'assoliment

Les avaluacions ordinàries i de seguiment seran indicadors d'assoliment de la PD en relació als objectius d'aprenentatge de l'alumnat. En relació al seguiment del temari la programació d'aula serà el nostre referent.

La prevenció de la violència de gènere, de la violència terrorista i de qualsevol forma de violència, racisme o xenofòbia, inclòs l'estudi de qualsevol crim contra la humanitat

Dins del propi temari de l'assignatura i dels valors que es tracten la prevenció de la violència de gènere, de la violència terrorista i de qualsevol forma de violència són part essencial. A més, el comentari de l'actualitat i la participació a les activitats en relació a aquests temes que es facin al centre seran eines bàsiques d'actuació.